

Növényi poloskák – biológiai jellemzők és védekezés

Автор(и): гл. ас. д-р Мария Христозова, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия – София; гл.ас. д-р Пламен Иванов, Институт по овощарство – Пловдив, Селскостопанска академия; гл. ас. д-р Павлин Василев, Аграрен университет – Пловдив

Дата: 12.05.2025 *Брой:* 5/2025

Összefoglaló

A poloskák Bulgáriában széles körben elterjedtek, és bizonyos években a kultúrnövények számára jelentős gazdasági kártevőkké válnak. Káros tevékenységük több szempontból is megnyilvánul: közvetlen kár a nedvek szívásából, ami a termés mennyiségének és minőségének csökkenéséhez vezet; közvetett kár a fitopatogének fertőzéséhez vezető feltételek megteremtésével; mint allergének az emberek számára, kellemetlenséget okozva

azokban a háztartásokban, ahol telelnek, stb. A megfelelő agrotechnikai és növényvédelmi intézkedések kiválasztása és alkalmazása csökkentheti e kártevők elterjedését és káros tevékenységüket.

Zöld poloska (*Nezara viridula* L.)

A zöld poloska polifág faj, amely több mint 120 növényfajt támad meg, amelyek 32 családba tartoznak (Kiritani et al., 1965). Bár a faj erősen polifág, előnyben részesíti a pillangósvirágúak (Fabaceae) családjába tartozó fajokat. Megállapították, hogy a gazdanövények jelentősen befolyásolják a nimfák és az imágók fejlődését. A hüvelyesekkel táplálkozva a nimfák gyorsabban fejlődnek, míg a vad keresztesvirágúakon történő táplálkozás lelassítja az egyedfejlődés egyes szakaszait (Velasco és Walter, 1992; Knight és Gurr, 2007). Bulgáriában a faj tömegesen szaporodik a zöldség- és egyéb növényeken (Harizanov és Harizanova, 2018).

Bulgáriában a zöld poloska évente két nemzedéket fejleszt, és imágóként telel át növényi maradványok alatt, repedezett fakéreg alatt, elhagyott épületekben és más védett helyeken. A tavasszal emelkedő hőmérséklettel a poloskák elhagyják telelőhelyeiket, és táplálkozni kezdenek. A párzás főként este, vagy árnyékos helyeken napközben történik. A petéket csomókban rakja le a levelek fonákjára (1. ábra). A kikelés után az első lárvastádiumú nimfák az üres peteburokon gyűlnek össze (2. ábra). Jellemző sajátosság, hogy az első lárvastádiumú nimfák nem táplálkoznak. Miután elérik a második nimfa stádiumot, elkezdik szívni a nedveket, és kárt okoznak a különböző gazdanövényeken.

1. és 2. ábra. A *N. viridula* petéi és első lárvastádiumú nimfái

A kárt az imágók és nimfák okozzák, amelyek a levelekből, rügyekből és termésekből szívják nedveket (3. ábra). A táplálkozás során a poloskák enzimeket juttatnak a növényi szövetekbe, és felszívják a folyékony táplálékot. A megtámadott rügyek növekedése lelassul, és erős fertőzés esetén elsárgulnak és kiszáradnak. A terméseken a táplálkozási helyeken kis, világos foltok keletkeznek, és a héj alatti szövet parásodik. A károsított termések organoleptikai tulajdonságai romlanak, és kereskedelmi megjelenésük sérül.

3. ábra. Ötödik lárvastádiumú nimfa és imágó *Nezara viridula* paradicsom terméseken

Márványos poloska (*Halyomorpha halys* Stål)

Ez a faj polifág, és több mint 120 növényfajt támad meg (Haye et al., 2015; Bergmann et al., 2016). A gyümölcsfák közül leggyakrabban az alma (*Malus domestica*), az őszibarack (*Prunus persica*), a cseresznye (*Prunus avium*) és a szilva (*Prunus subg. Prunus*) fordul elő (Funayama, 2007). A zöldségfélék közül főként a bab (*Phaseolus vulgaris*), a paprika (*Capsicum annuum*), a paradicsom (*Solanum lycopersicum*), a padlizsán (*Solanum melongena*) és az okra (*Abelmoschus esculentus*) a támadott (Kuhar et al., 2012).

4. ábra. *Halyomorpha halys* imágó

Dél-Bulgária éghajlati viszonyai között a faj évente egy nemzedéket fejleszt. Imágóként telel át növényi maradványok alatt, elhagyott mezőgazdasági vagy lakóépületekben, valamint más védett helyeken (4. ábra). Tavasszal az áttelelt imágók elhagyják telelőhelyeiket, és ez az időszak március végétől június elejéig tarthat. A nőstény egyedek ivaréretlenek, és két-három hét szükséges az ivarérettség eléréséhez, majd ezután kezdenek párzani (Sargent et al., 2011). Petéiket csomókban rakják le, a levelek fonákjához rögzítve, ritkábban a szárhoz és termésekhez. A kikelés után az első lárvastádiumú nimfák a petecsomó körül vagy azon maradnak. Miután eléri a második stádiumot, a nimfák szétszélednek, és táplálkozni kezdenek. A kárt a nimfák és az imágók okozzák, amelyek a gazdanövények terméseiből, hüvelyekből, rügyeiből és száreiből szívnak nedveket. Az almán a kár a terméshéj alatti barna, parás szövet képződésében nyilvánul meg. A zöld almafajták termésein sötétzöld foltok jelennek meg, míg a vörös termésű fajtákon sötétvörös foltok keletkeznek. A paradicsomon és a paprikán a kár a termés felületén fehér vagy halványsárga, puha területek képződésében nyilvánul meg (5. ábra). Olyan növényeknél, mint a mogoró, a poloskák a teljes vegetációs időszak alatt kárt okozhatnak. A kialakulatlan magokon való táplálkozás megszakítja a mag fejlődését, üres héjat hagyva. A fejlődő magokon való táplálkozás deformitások kialakulásához vezethet. A teljesen kifejlett magokon a kár parás és nekrotikus foltokban nyilvánul meg (6. ábra).

5. és 6. ábra. Kár a paradicsomon (balra) és a mogyorón (jobbra)

Gyapjas poloska (*Dolycoris baccarum* L.)

Ez a faj polifág, és az egész országban széles körben elterjedt. Városi környezetben főként parkokban és kertekben fordul elő cserjés és fásszárú dísznövényeken. Szántóföldi viszonyokban gabona-, hüvelyes-, zöldség- és ipari növényeket támad meg. A Rózsafélék (Rosaceae) és az Őszi rózsafélék (Asteraceae) családjába tartozó fajokat részesíti előnyben.

Gyapjas poloska (Dolycoris baccarum L.)

A poloska évente két nemzedéket fejleszt, és imágóként telel át növényi maradványok alatt és más védett helyeken. Kora tavasszal az áttelelt imágók aktívvá válnak, és az ivarérettség elérése érdekében táplálkozni kezdenek. A nőtények petéiket csoportokban rakják le a gazdanövények különböző részeire – a levelekre, száraakra, levéllyeletekre és termésekre.

A kárt a nimfák és az imágók okozzák, amelyek a levelekből, szárakból, rügyekből és termésekből szívják nedveket. A málna esetében a poloskák a levelekből és termésekből szívják nedveket. A megtámadott termések puha, organoleptikai tulajdonságaik romlanak, és piacképtelenek. A paradicsomon a poloskák szintén károsítják a terméseket, és a táplálkozási helyeken világos foltok jelennek meg, parás szövet alattuk. Ez a faj gyakran együtt fordul elő a zöld poloskával és a márványos poloskával.

Díszes káposztapoloska (*Eurydema ornata* L.)

A faj az egész országban elterjedt, és a Keresztesvirágúak (Brassicaceae) családjába tartozó termesztett és vad növényfajokkal táplálkozik. Bulgáriában a faj magas populációsűrűségben fordul elő a repce (*Brassica napus*) és a káposzta (*Brassica oleracea* var. *capitata*) termesztő régiókban.

Díszes káposztapoloska (Eurydema ornata L.)

A faj évente két nemzedéket fejleszt, és imágóként telel át növényi maradványok alatt, földdarabok alatt, gyomok és fák lehullott levelei alatt, és más helyeken.

Az áttelelt imágók március végén és április elején válnak aktívvá. Kezdetben keresztesvirágú gyomokat támadnak meg, később a kultúrnövényekre költöznek. A petézés április végén kezdődik, a petéket a levelek fonákjára, levéllyeletekre, szárakra és hüvelyekre rakják le a vad és termesztett keresztesvirágúakon. A petéket főként két sorban, leggyakrabban 12 darabban rakják le.

A növények kárát a nimfák és az imágók okozzák, amelyek a fiatal levelekből, levéllyeletekből, virágszárakból és hüvelyekből szívják nedveket. Sárgás foltok jelennek meg a leveleken, amelyek fokozatosan elterjednek az egész levélen, és annak kiszáradását okozzák. A magtermesztésre hagyott növényeken az imágók és nimfák a virágszárakat támadják meg, majd később a hüvelyekre költöznek. A megtámadott hüvelyek kiszáradnak és lehullanak, és a keletkező magok csíráképességükben csökkentek.

Közönséges káposztapoloska (*Eurydema oleracea*)